

Datum 2023-04-28
Dokumenttyp Yttrande
Diarienummer 2023/0098
Ert diarienummer U2022/03951
Handläggare Mille Salomaa Lindström

Utbildningsdepartement
103 33 Stockholm

Yttrande över Förslag till nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet 2023–2027

Myndigheten för delaktighet arbetar för ett samhälle där alla kan vara delaktiga, oavsett funktionsförmåga. Myndigheten för delaktighet lämnar följande yttrande.

Sammanfattning

Myndigheten för delaktighet, MFD, ser positivt på innehållet i förslaget på ny nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet men saknar skrivningar om hur digitaliseringen påverkar situationen för barn och elever med funktionsnedsättning. MFD vill understryka att de digitala lärresurserna behöver vara utformade så att alla barn och elever kan ta del av dem.

Myndighetens synpunkter

Utbildning och livslångt lärande är en grundförutsättning för att kunna få sysselsättning, en inkomst och för att bli delaktig i samhället. Personer med funktionsnedsättning har generellt lägre utbildningsnivå, en högre arbetslöshet, sämre hälsa och psykiskt välmående än den övriga befolkningen. Dessa hinder för delaktighet uppstår ofta redan under unga år och kvarstår i många fall under hela livet.¹

Utifrån funktionshinderspolitikens mål om jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet finns anledning att beakta barn och elever med funktionsnedsättning i en nationell digitaliseringsstrategi av skolväsendet. Det finns idag en ojämlikhet i levnadsvillkor som etableras i unga år och tenderar att vara livet ut. Det är också viktigt att särskilt belysa elever som går i särskolan så att de inkluderas och kan ta tillvara på digitaliseringens möjligheter utifrån deras förutsättningar och behov.

¹ Myndigheten för delaktighet, 2023, Uppföljning av funktionshinderspolitiken, 2023:21, s.10.

Vikten av att utgå från ett funktionshindersperspektiv gäller för den nationella strategin i dess helhet men särskilt för delmålen:

1 - Alla barn och elever utvecklar digital kompetens som en del av och en förutsättning för ett livslångt lärande.

2 - Alla barn och elever utvecklar förmåga att använda digitala lärresurser.

5 - Förskollärare, lärare och övrig pedagogisk personal använder digitala lärresurser för att utveckla undervisningen och stimulera alla barns och elevers lärande och utveckling.

Skolan bör utformas utifrån mångfald som grund

MFD vill framhålla att det är centralt att skolväsendet utformas med en medvetenhet om den mångfald och de olika behov som finns bland barn och elever. I strategin bör det framgå att principen om universell utformning ska vara vägledande i framtagande av nya lärresurser. Det innebär i praktiken att nya digitala lärresurser behöver utformas från alla elevers behov och förutsättningar samt att de är tillgängliga och ändamålsenliga. Redan existerande hinder för alla elevers delaktighet behöver identifieras och åtgärdas. Digital teknik kan då vara ett verktyg för att motverka ojämlikheter i skolan.

I vissa fall behövs individuella stöd och lösningar som kompensation för de brister som finns i samhällets utformning. De individuella stöden blir då avgörande för elevens möjlighet till delaktighet.

Faktorer för digitalt utanförskap

I samhället finns ett digitalt utanförskap och det påverkas av funktionsnedsättning men kan inte förklaras av funktionsnedsättning. Faktorer som har betydelse för ett digitalt utanförskap enligt undersökningen *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet*, är att ha slutat skolan tidigt, att vara arbetslös eller att vara äldre. För personer med funktionsnedsättning finns dessutom en ökad risk om en person har gått i särskola, har aktivitetsersättning, har sysselsättning på daglig verksamhet, bor på särskilt boende, är man eller har låg inkomst.²

För att öka alla elevers digitala inkludering och skapa förutsättningar för ett livslångt lärande så anser MFD att de bör finnas tillägg om elever med

² Begripsam, 2019, *Svenskarna med funktionsnedsättning och internet*, s. 9.

funktionsnedsättning i delmål 2. I delmål 2 nämns faktorer som ålder, behov eller studieriktning gällande grundläggande digital kompetens.

Vikten av tillgänglighet och kompetens i strategin

MFD vill understryka att de digitala lärresurserna behöver vara utformade så att alla barn och elever kan ta del av dem. För att lärresurserna ska vara tillgängliga för alla elever så är det viktigt att involvera representanter från målgruppen så tidigt som möjligt i processen då nya lärresurser tas fram.

Det finns behov av en bred kompetens hos både skolchefer, rektorer och pedagoger om hur de digitala verktygens utformning har betydelse för att barn och elever med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktiga och använda de digitala verktygen.

För att förslaget till nationell digitaliseringsstrategi ska komma alla barn och elever till del framhåller MFD vikten av att beakta ett funktionshindersperspektiv. Det innebär att de digitala lärresurserna behöver vara utformade så att alla elever och all personal kan vara delaktiga och kan använda sig av dem. Personalen behöver få kunskap om vikten av tillgängliga digitala lärresurser och hur de ska användas. De elever som behöver kompenserande stöd bör också få det utifrån deras förutsättningar och behov.

Ärendets handläggning

I den slutliga handläggningen av ärendet har generaldirektör Malin Ekman Aldén (beslutande), avdelningschef Annika Streiler och utredare Mille Salomaa Lindström (föredragande) deltagit.

Myndigheten för delaktighet

[elektroniskt underskrivet]

Malin Ekman Aldén